

ব্যৱসায়িক ভিত্তিত কুকুৰা পালনৰ হাতপুথি

আগকথা

বিজ্ঞানসন্মত কুকুৰা পালন ব্যৱসায়টো স্বাধীনোত্তৰ কালৰ এটা অতি লাভজনক ব্যৱসায় হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। কুকুৰা পালন কৰা হয় প্ৰধানত ইয়াৰ মাংস আৰু কণী উৎপাদনৰ বাবে। প্ৰথম অৱস্থাত আমাৰ দেশত সাধাৰণতে কণীৰ বাবেই কুকুৰা পোহা পদ্ধতি অৱলম্বন কৰা হৈছিল যদিও আজিকালি মাংসৰ বাবে 'ব্ৰয়লা কুকুৰা' পালনে সমাজত এক বিশেষ আদৰ পাবলৈ সক্ষম হৈছে। আমি সকলোৱে জানো যে মানুহৰ খাদ্যত মাংসসাৰৰ জাতীয় প্ৰটিনৰ নিতান্ত প্ৰয়োজন আছে। গতিকে মানুহৰ খাদ্য তালিকাত আৱশ্যক মাত্ৰাত মাংসসাৰৰ যোগান ধৰাত আন সকলোবোৰ সমলৰ লগতে কুকুৰাৰ মাংসইও এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা অৱলম্বন কৰে।

এজন মানুহৰ সুস্বাস্থ্যৰ বাবে প্ৰতিদিনে কমেও ১৮০ গ্ৰাম মাংসৰ প্ৰয়োজন। কিন্তু তাৰ পৰিৱৰ্তে মাত্ৰ ২-৬ গ্ৰাম মাংসহে প্ৰতিজন মানুহে খাবলৈ পায়। সেয়েহে আজিকালি মাংসৰ চাহিদা বাঢ়ি গৈছে। মাংসৰ এই চাহিদা পূৰণ কৰিবলৈ গাহৰি, ছাগলি আদিৰ মাংসৰ লগতে 'ব্ৰয়লাৰ কুকুৰা' পালনেও এক বিশেষ ভূমিকা ল'ব পাৰে। আনহাতে যিহেতু কম সময়ৰ ভিতৰতে ব্ৰয়লাৰ কুকুৰাৰ ওজন বঢ়াব পৰা যায় আৰু ই সুস্বাদু চৰ্বিয়ুক্ত কোমল মাংস উৎপাদন কৰে, গতিকে নিৰনুৱা যুৱক-যুৱতীসকলে 'ব্ৰয়লাৰ পালনত' মনোনিবেশ কৰি কম খৰচত স্বাৰলম্বী হোৱাৰ পথ মুকলি কৰিব পাৰে।

কুকুৰাৰ বাহিৰেও হাঁহ, টাৰ্কি নাইবা ৰাজহাঁহ আদিৰো 'ব্ৰয়লাৰ' প্ৰজাতি কৰিব পৰা যায় যদিও কুকুৰাৰ 'ব্ৰয়লাৰ' হে বৰ্তমান জনসাধাৰণৰ চাহিদাৰ শীৰ্ষত পৃথিৱীৰ সকলো ঠাইতে।

'ব্ৰয়লাৰ' আৰু পালন পদ্ধতি :

ব্ৰয়লাৰৰ জনপ্ৰিয়তাৰ থল হৈছে, ইয়াৰ ওজনৰ লগতে মান বা মণ্ডহ হিচাপে গুণো ভাল হ'ব লাগিব। লগতে অধিক শক্তিসম্পন্ন আহাৰ তথা অধিক প্ৰোটিন যুক্ত লগতে অধিক খাদ্যপ্ৰাণ আৰু লৱনযুক্ত আহাৰে 'ব্ৰয়লাৰ' দ্ৰুতবৃদ্ধি আৰু ওজন বঢ়াত সহায় কৰিব পাৰে।

ব্ৰয়লাৰৰ, পালন-পদ্ধতি, চৰাইবিলাকৰ মজিয়াৰ কালি অধিক হ'ব লাগে। অধিক লাভৰ কাৰণে, একেটা কুকুৰা-ঘৰতে ঠাই ঠাই ব্ৰয়লাৰ পালন কৰিলে, অধিক ব্যাধি আৰু মৃত্যু হাৰৰহে সম্ভাৱনা। সাধাৰণ কুকুৰাৰ পালন পদ্ধতিৰ পৰা ব্ৰয়লাৰৰ পালন পদ্ধতি বৰ বিশেষ বেলেগ নহয়। মাথোন চৰাইবিলাকৰ ঠোঁট, ঠোঁট কটা বৈদ্যুতিক যন্ত্ৰৰে কাটি দিব লাগে, যাতে সিহঁতে ইটোৱে সিটোক খুটি, মণ্ডহ উলিয়াই বা মণ্ডহ খাই শেষত মাৰি পেলাব নোৱাৰে। লগতে আগতীয়া ৰোগ প্ৰতিষেধক বেজীৰ ব্যৱস্থা আৰু ব্ৰয়লাৰৰ পামৰ স্বাস্থ্যসন্মত পৰিবেশ, 'ব্ৰয়লাৰ' পালনৰ কৃতকাৰ্যতাৰ প্ৰথম ঢাপ।

হালধীয়া গোমধান 'ব্ৰয়লাৰৰ' খাদ্যত যথোচিত পৰিমাণে থাকিব লাগে। কাৰণ তেতিয়া মণ্ডহৰ গুণ ভাল হয়। কাৰণ হালধীয়া গোমধানত খাদ্যপ্ৰাণ 'এ'ৰ উপাদান অধিক থাকে। তদুপৰি ব্ৰয়লাৰৰ খাদ্যত যাতে অধিক মাছ, পচা বস্ত, নহৰু, পিয়াজ আদি ভুলতো নোসোমায় তাৰো দিহা থাকিব লাগে। কিয়নো, এনে নকৰিলে ব্ৰয়লাৰ মণ্ডহৰ গোন্ধে গ্ৰাহক টানিব নোৱাৰে। সাধাৰণতে ব্ৰয়লাৰে অধিক চৰ্বিয়ুক্ত খাদ্য খাবলৈ এঙায় কাৰণে মণ্ডহৰ কুকুৰাৰ খাদ্যত তেনে চৰ্বিৰ পৰিমাণ কমি হ'ব লাগে।

ব্ৰয়লাৰ পালন এটা লাভজনক ব্যৱসায় :

বৰ্তমান সমাজৰ বৰ্দ্ধিত জনসংখ্যালৈ চাই জীৱিকাৰ পথ যথেষ্ট নহয়। সেয়েহে নিৰনুৱা সমস্যা দূৰীকৰণত 'ব্ৰয়লাৰ' পালনে যে এক উল্লেখযোগ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে তাৰে মূলতে হ'ল -

(ক) ব্ৰয়লাৰ হৈছে এবিধ উন্নত মানৰ অতি সোনকালে বাঢ়ি অহাৰ ক্ষমতা থকা কুকুৰা, যিবোৰ উপযুক্ত প্ৰতিপালনত মাত্ৰ ৭-৮ সপ্তাহ বয়সত ১.২৫-২.২৫ কেজি বা ততোধিক ওজন হ'বগৈ পাৰে। অকল মাংসৰ বাবেহে প্ৰতিপালন কৰা এই ব্ৰয়লাৰবোৰ মতা বা মাইকী দুয়ো প্ৰকাৰৰ হ'ব পাৰে।

- (খ) বজাৰত বিক্ৰী কৰাৰ সময়লৈকে শতকৰা ৯৮ ভাগ বা ততোধিক সংখ্যক কুকুৰা বাচি অহাৰ ক্ষমতা আছে।
- (গ) জাকটো ওচৰা-ওচৰিকৈ সমজোখৰ হোৱা আৰু কুকুৰাবোৰৰ মাজত ওজনৰ বেছি তাৰতম্য নথকা ইয়াৰ আন এটি গুণ।
- (ঘ) ব্ৰয়লাৰ জাকটোৱে সিহঁতৰ দানাক নিপুণভাৱে মঙহলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব পাৰে।
- (ঙ) ব্ৰয়লাৰবোৰ মিহি ছালৰ কোমল আঁহবিহীন সুন্দৰ জুতি লগা মঙহৰ আৰু কম সময়তে ৰান্ধিব পৰা হোৱা হেতুকে ইন্ধনৰ খৰচো কম হয়।

ব্ৰয়লাৰ পামৰ স্থান নিৰ্বাচন :

ব্ৰয়লাৰ পামৰ স্থান নিৰ্বাচন কৰোতে তলত উল্লেখ কৰা কথা কেইটা লক্ষ্য কৰা উচিত।

- ১। ওখ ৰ'দ পৰা ঠাই।
- ২। পানী যোগানৰ সা-সুবিধা।
- ৩। বিজুলী যোগানৰ সা-সুবিধা।
- ৪। যান-বাহনৰ বাবে সুচল পথ।
- ৫। বেচা-কিনাৰ বাবে বজাৰৰ সা-সুবিধা।

ব্ৰয়লাৰৰ ঘৰ :

ঘৰটো প্ৰস্তুতিৰ বিষয়ে আৱশ্যকীয় কথা :

নতুন ব্ৰয়লাৰ এজাক ঘৰটোলৈ আনিবৰ বাবে কিছু আগতীয়া প্ৰস্তুতিৰ প্ৰয়োজন। ঘৰটোত উপযুক্তভাৱে পৰিষ্কাৰ আৰু বীজাণুনাশক কৰাৰ পাছতহে নতুন এজাক কুকুৰা প্ৰতিপালন কৰিবৰ বাবে উপযুক্ত হয়।

কুকুৰা চৰাইক বিজ্ঞানসন্মতভাৱে ৰখাৰ উপযুক্ত বিধি হ'ল All in and all out system অৰ্থাৎ এটা ঘৰত প্ৰতিপালিত হ'ব লগা আটাইবোৰ কুকুৰা একেলগে সোমাব আৰু ডাঙৰ হ'লে একেলগে ওলাই যাব। ঘৰটোত ক্ষমতা অনুযায়ী ৰাখিব পৰা সৰ্বমুঠ কুকুৰা একেলগে আনি প্ৰতিপালন কৰা হয়। যিকোনো সময়ত এটা ঘৰত অকল একেটা বয়সৰ কুকুৰাহে থকা উচিত।

ব্ৰয়লাৰবোৰ বিক্ৰী কৰি শেষ হোৱাৰ পাছত ঘৰটো কমেও ১২-১৫ দিনৰ বাবে সম্পূৰ্ণকৈ খালি ৰখা ভাল। এই সময়খিনিৰ ভিতৰতে ঘৰটো ভালদৰে পৰিষ্কাৰ কৰা বীজাণুনাশ কৰা আৰু নতুন জাকটোৰ বাবে আগতীয়া প্ৰস্তুতি কৰা হয়। ঘৰটোত কুকুৰা নথকা এই সময়খিনিৰ বাবে যিকোনো বীজাণুৰ জীৱনচক্ৰ ধ্বংস হয়। ফলত নতুনকৈ আহিব লগা জাকটোলৈ পুৰণা জাকটোৰ পৰা বেমাৰ সংক্ৰমিত হোৱাৰ আশংকা নাথাকে আৰু নতুন জাক ব্ৰয়লাৰৰ বাবে এটা সুন্দৰ পৰিষ্কাৰ আৰম্ভণি কৰিব পৰা যায়।

ব্ৰয়লাৰ জাক এটা ঘৰটোৰ পৰা ওলাই যোৱাৰ পাছত নতুন জাক এটা ৰাখিবৰ বাবে ঘৰটো কেনে ধৰণে পৰিষ্কাৰ তথা প্ৰস্তুত কৰা হয় সেই বিষয়ে তলত আলোচনা কৰা হ'ল -

(১) সকলোবোৰ কুকুৰা ওলাই যোৱাৰ পিছদিনাই কীটনাশক ঔষধ মেলথিয়ন ৫০ ই.সি, প্ৰতি ৫ লিটাৰ পানীত ৩০ মিলিলিটাৰ মিহলাই এটা স্পেয়াৰৰ সহায়েৰে ঘৰৰ মজিয়া, চাল, তাৰৰ জালনা, দৰজা, চুক আদিত আৰু ঘৰৰ পৰা ৩ মিটাৰ (১০ ফুট) দূৰত্বলৈ মাটিত আৰু ঘৰৰ বাহিৰ ফালে এই ঔষধ ভালদৰে স্প্ৰে কৰিব লাগে।

(২) কীটনাশক ঔষধ স্প্ৰে কৰাৰ ২-৩ দিন পিছত ঘৰটো সম্পূৰ্ণৰূপে খালি কৰিব লাগে। ঘৰৰ সকলো লিটাৰ, পৰি থকা পাখি আদি প্লাষ্টিকৰ বস্তাত ভৰাই মুখখন বান্ধি লৈ দূৰত পেলাব লাগে।

(৩) ঘৰটোত ব্যৱহাৰ হোৱা সকলো ধৰণৰ সা-সঁজুলি যেনে দানা-পানী দিয়া বাচন, চিকগাৰ্ড আদি বাহিৰলৈ উলিয়াই ভাল দৰে পৰিষ্কাৰ কৰি ডেটল বা ফেনাইল পানীৰে ধুই বীজাণুনাশ কৰা উচিত। সৰু সৰু পাত্ৰবোৰ বীজাণুনাশক দ্ৰব্যত আধাঘন্টা মান তিয়াই থোৱা উচিত। ইয়াৰ পাচত সা-সঁজুলিবোৰ ভালদৰে ৰ'দত শুকুৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

(৪) ঘৰৰ জালনাত লাগি থকা ধূলি-মাকতি, মকৰাজাল আদি ব্ৰাচৰ সহায়ত ঘৰৰ বাহিৰে ভিতৰে পৰিষ্কাৰ কৰা উচিত। মজিয়া বেৰ, চাল, বাতাম আদি ভালদৰে বাহৰ জাৰুৰে পৰিষ্কাৰ কৰি পাছত পানীৰে ধুই মজিয়াখন ভালদৰে

ঘহি মাজি পৰিষ্কাৰ কৰিব লাগে। ঘৰটো ভালকৈ শুকুৱাৰ পিছত এটা উচ্চশক্তিসম্পন্ন বীজাণুনাশক দ্ৰব্য যেনে ফেনাইল স্প্ৰেয়াৰৰ সহায়েৰে ঘৰৰ মজিয়া, বেৰ, জালনা, বাতাম, দৰজা আদিৰ বাহিৰে ভিতৰে ভালদৰে স্প্ৰে কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা উচিত।

(৫) ইয়াৰ পিছত কুছমীয়া গৰম পানীত কাপোৰ ধোৱা চৌড়া বা সস্তীয়া ধোৱা পাউডাৰ প্ৰতিলিটাৰ পানীত ৫০ গ্ৰাম মানকৈ মিহলাই লৈ গোটেই ঘৰটোৰ বেৰ, মজিয়া, দৰজা, ভেটি, চিৰি আদিত ভালদৰে ঘহি মাজি পৰিষ্কাৰ কৰা উচিত।

(৬) যদি ঘৰটোক প্লাষ্টিকৰ পৰ্দাৰ সহায়ত সম্পূৰ্ণৰূপে বায়ুৰোধক কৰিব পৰা যায়, তেনেহ'লে পটাচিয়াম পাৰমেঙ্গেনেট আৰু ফৰমেলিনৰ সহায়েৰে ৰাসায়নিক ধোৱাৰ সৃষ্টি কৰি বীজাণুনাশক কৰা উচিত।

(৭) ঘৰটোৰ বাহিৰে ভিতৰে এবাৰ চূণ দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰা উচিত।

(৮) ইয়াৰ পাছত ঘৰটোত নতুনকৈ লিটাৰ দিব লাগে। লিটাৰ হিচাপে ফলিয়া তুহ বা পতন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। এই তুহবোৰ বহুদিন আগতেই মিলৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰি ভালদৰে ৰ'দত শুকুৱাই বস্ত্ৰত ভৰাই থোৱাৰ পাছতহে ব্যৱহাৰ কৰা উচিত।

(৯) ঘৰটোৰ দৰজা মুখত চিৰিৰ ওপৰত এটা বস্ত্ৰৰ ওপৰত চূণ আৰু এটা গামলা বা ফুট বাথত ফেনাইল বা ডেটল মিহলি পানী ৰখা হয়। ঘৰটোত ওলোৱা-সোমোৱা কৰোতে সকলোৱে বস্ত্ৰৰ চূণৰ ওপৰত জোতা বা চেণ্ডেল ঘাঁহি পুণৰ ফুটবাথত ভৰি বা জোতা তিয়াইহে ভিতৰলৈ সোমোৱা উচিত।

(১০) এতিয়া কমেও ৪-৫ দিনৰ বাবে ঘৰটো বন্ধ কৰি তলা লগাই থোৱা হয় আৰু পোৱালি অহাৰ দুদিন আগতহে ব্ৰুডাৰ সজাবৰ বাবে খোলা হয়।

ব্ৰুডাৰ সজাবৰ বাবে :

পোৱালি অহাৰ দুদিন আগতে ব্ৰুডাৰ সজোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা উচিত।

(১) বেৰৰ জালনাবোৰ বাহিৰৰ ফালৰ পৰা বস্ত্ৰে বনোৱা পৰ্দা বা হেচিয়ান কাপোৰেৰে ঢাকি দিব লাগে। পৰ্দা লগাওঁতে জালনাৰ ওপৰফালে ১৫ ছেঃমিঃ (৬ ইঞ্চি) মান ঠাই এৰিব লাগে যাতে বায়ু সঞ্চালনত কোনো ধৰণে বাধা নপৰে। জাৰকালি অত্যধিক ঠাণ্ডাৰ কাৰণে বাহিৰত লগোৱা বস্ত্ৰৰ পৰ্দাৰ উপৰিও ঘৰৰ ভিতৰফালৰ পৰা প্লাষ্টিকৰ পৰ্দা লগাই দিয়া উচিত।

(২) দৌল আকাৰে সজাই থোৱা লিটাৰখিনি সমানভাৱে মজিয়াত মেলি দিব লাগে। গৰমৰ দিনৰ বাবে এই লিটাৰখিনি ৫-৩.০ ছেঃমিঃ (২-৩ ইঞ্চি) আৰু জাৰকালি ৩.৫-১০ ছেঃমিঃ (৩-৪ ইঞ্চি) মান ডাঠ হোৱা উচিত। ১০ ছেঃমিঃতকৈ অধিক ডাঠকৈ লিটাৰ দিয়া অনুচিত।

(৩) এতিয়া লিটাৰৰ ওপৰত ডাঠকৈ পুৰণি বাতৰি কাগজ পাৰি ভালদৰে ঢাকি দিয়া উচিত যাতে পোৱালিবোৰে লিটাৰ খাব নোৱাৰে।

(৪) ব্ৰুডাৰটোক কোঠাৰ মাজত স্থাপন কৰি তাৰ চাৰিওফালে ঘূৰণীয়াকৈ চিকগাৰ্ডডাল লগোৱা হয়। ব্ৰুডাৰৰ কাষৰ পৰা চিক গাৰ্ডৰ লগোৱা হয়। ব্ৰুডাৰৰ কাষৰ পৰা চিকগাৰ্ড দূৰত্ব গৰমৰ দিনত ৯০-১২০ ছেঃমিঃ আৰু জাৰকালি ৬০-৯০ ছেঃমিঃ মান হোৱা উচিত।

(৫) ব্ৰুডাৰত ৪০-৬০ ওৱাট ক্ষমতাৰ ৬ টা বাল্ব লগোৱা উচিত।

(৬) পোৱালিবোৰ আহি পোৱাৰ ২৪ ঘণ্টামান আগৰে পৰা কোঠাটোত থকা আটাইবোৰ ব্ৰুডাৰৰ বাল্ব তথা ঘৰৰ ভিতৰৰ বিজুলী বাতিসমূহ জ্বলাই ৰখা উচিত যাতে ঘৰটোৰ তাপমাত্ৰা বাঢ়ি থাকে।

(৭) পামলৈ পোৱালি আহি পোৱাৰ কমেও ৪ ঘণ্টামান আগেয়ে ভিটামিন আৰু গ্লুকজ মিহলি পানীৰ পাত্ৰবোৰ ব্ৰুডাৰৰ তলত সজাই থোৱা উচিত যাতে পোৱালিবোৰ অহালৈকে পানীৰ টেঁচা ভাবতো আতৰ হয়।

(৮) হঠাতেই বিজুলীৰ সোত নাইকিয়া হ'লে বিহিত ব্যৱস্থা কৰিবৰ বাবে কেৰাচিন ষ্টেভ আৰু লেম্পৰ ব্যৱস্থা ৰখা উচিত।

বয়লাৰ পালনৰ বাবে পোৱালি নিৰ্বাচন :

এদিনীয়া হাইব্ৰীড পোৱালি নিৰ্বাচনৰ বাবে দৰকাৰী কাৰকসমূহ -

(১) পোৱালিবোৰ ছটফটীয়া ও সতেজ হোৱা উচিত। নিস্তেজ তথা ভেনেকা লগা ধৰণৰ পোৱালি গ্ৰহণযোগ্য নহয়।

(২) পোৱালিবোৰ সদায় একে জোখৰ হোৱা উচিত।

(৩) চকুবোৰ উজ্বল আৰু ঘূৰণীয়া হোৱা উচিত।

(৪) পোৱালিবোৰৰ নাড়ী সুন্দৰকৈ শুকোৱা হোৱা উচিত।

(৫) পাখিবোৰ এঠা নলগা, শুকান আৰু তললৈ নমা ধৰণৰ হোৱা উচিত।

(৬) পোৱালিবোৰৰ মলদ্বাৰৰ ওচৰে পাজৰে এঠা লাগি থকা হ'ব নালাগে।

(৭) পোৱালিবোৰ ঠেং শুকান ও ঠুনুকা হোৱা উচিত।

(৮) প্ৰতিটো পোৱালিৰ ওজন গড় হিচাপে ৩৮.৬ গ্ৰামমান হোৱা উচিত। প্ৰতি এশ দিনীয়া পোৱালিৰ ওজন সেই হিচাপে ৩.৮৬০ কেজিমান হোৱা উচিত।

(৯) এবাৰত এটা উৎস বা প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰা পোৱালি অনা উচিত।

প্ৰতিপালনৰ মূল আৱশ্যকতাসমূহ :

উষ্ণতা : এদিনীয়া বয়সৰ পৰা প্ৰতিপালন কৰিবলগীয়া ব্ৰইলাৰবোৰক সিহঁতৰ ৩-৪ সপ্তাহমান বয়সলৈকে কৃত্ৰিমভাৱে উত্তাপ দি ৰাখিব লাগে। ইয়াকে ব্ৰডিং বুলি কোৱা হয়। এটা বিজুলীচালিত ব্ৰডাৰ বা ইনফ্ৰাৰেড বাল্ব দৰকাৰ। কুকুৰা জাকৰ বিভিন্ন বয়সত প্ৰয়োজন হোৱা উষ্ণতাৰ পৰিমাণ তলত দিয়া হ'ল :

প্ৰথম সপ্তাহ	=	৯৫° ফাৰেণহাইট (৩৫° চেন্টিগ্ৰেড)
দ্বিতীয় সপ্তাহ	=	৯০° ফাৰেণহাইট (৩২.২° চেন্টিগ্ৰেড)
তৃতীয় সপ্তাহ	=	৮৫° ফাৰেণহাইট (২৯.৪° চেন্টিগ্ৰেড)
চতুৰ্থ সপ্তাহ	=	৮০° ফাৰেণহাইট (২৬.৬° চেন্টিগ্ৰেড)
পঞ্চম সপ্তাহ	=	৭৫° ফাৰেণহাইট (২৩.৯° চেন্টিগ্ৰেড)

উষ্ণতা

এটা কুকুৰাৰ পোৱালী কণী ফুটি ওলোৱাৰ পাছত ইয়াৰ উষ্ণতা এটা পূৰ্ণাংগ বয়সৰ কুকুৰাতকৈ প্ৰায় ৩° ফাৰেণহাইট কম থাকে। সেই বাবে এদিনীয়া বয়সৰ পৰা প্ৰতিপালন কৰিব লগা ব্ৰইলাৰবোৰক সিহঁতৰ ৩-৪ সপ্তাহ মান বয়সলৈকে কৃত্ৰিমভাৱে উত্তাপ দি থব লাগে। ইয়াকে ব্ৰডিং বুলি কোৱা হয়। কুকুৰাজাকৰ বিভিন্ন বয়সত প্ৰয়োজন হোৱা উষ্ণতাৰ পৰিমাণ তলত দিয়া হ'ল।

প্ৰথম সপ্তাহ	=	৯৫° ফাৰেণহাইট (৩৫° চেন্টিগ্ৰেড)
দ্বিতীয় সপ্তাহ	=	৯০° ফাৰেণহাইট (৩২.২° চেন্টিগ্ৰেড)
তৃতীয় সপ্তাহ	=	৮৫° ফাৰেণহাইট (২৯.৪° চেন্টিগ্ৰেড)
চতুৰ্থ সপ্তাহ	=	৮০° ফাৰেণহাইট (২৬.৬° চেন্টিগ্ৰেড)
পঞ্চম সপ্তাহ	=	৭৫° ফাৰেণহাইট (২৩.৯° চেন্টিগ্ৰেড)

পোহৰ :

বয়লাৰ কুকুৰাজাকৰ প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় দিনৰ বাবে উত্তাপৰ লগতে উজ্বল পোহৰৰো বৰ প্ৰয়োজন। এই দুই দিনৰ বাবে কোঠাটোত ২৪ ঘণ্টাই দিনে ৰাতিয়ে বিজুলী বাতিবোৰ জ্বলাই ৰখা উচিত। এই পোহৰ দিবৰ বাবে কোঠাটোত প্ৰতি বৰ্গফুট বা ০.৯৩ বৰ্গমিটাৰ ঠাইৰ বাট পোহৰৰ প্ৰয়োজন হয়। এই বাল্ব দুটা ওপৰৰ বাটামত ২.১৩ ৰ পৰা ২.৪৪ মিটাৰ (৭/৮ ফুট) ওখত, ১.৮২ মিটাৰ (৬ ফুট) ব্যৱধানত লগোৱা উচিত।

৩ দিন বয়সৰ পৰা ১৪ দিন বয়সলৈকে প্ৰতি ১৫.৫৮ বৰ্গমিটাৰ (২০০ বৰ্গফুট) ঠাইৰ পৰা এটা ৬০ ৰাট বাল্ব দিয়া উচিত।

ব্ৰয়লাৰবোৰৰ ৩ সপ্তাহ বা ১৫ দিন বয়সৰ পৰা কোঠাটোত পোহৰৰ তীব্ৰতা পুণৰ কমাই দিয়া উচিত। কুকুৰাজাকৰ ১৫ দিন বয়সৰ পৰা বিক্ৰী কৰিব নিনিয়া পৰ্যন্ত কুকুৰাজাকক প্ৰতি ১৮.৫৮ বৰ্গমিটাৰ এলেকাৰ বাবে (২০০ বৰ্গফুট) এটা ১৫ ৰ পৰা ২৫ ৰাট বাল্ব দিলেই যথেষ্ট হয়। ৩ দিন বয়সৰ পৰা ব্ৰয়লাৰৰ জাকক বজাৰলৈ নিনিয়া পৰ্যন্ত প্ৰতিদিনে ১ ঘণ্টা আন্ধাৰত ৰখা উচিত।

বায়ু সঞ্চালন :

কুকুৰা ঘৰৰ ভিতৰে হোৱা বায়ু সঞ্চালনে কুকুৰাজাকৰ শ্বাস-প্ৰশ্বাসৰ বাবে দৰকাৰ হোৱা অম্লজাৰ লগতে কোঠাটোৰ ভিতৰৰ বিভিন্ন জৈৱিক কাৰ্যকলাপত উদ্ভৱ হোৱা এণ্ডাৰ গেছ, এমনিয়া আৰু জনকনা মিশ্ৰিত বায়ুখিনি ঘৰৰ পৰা আঁতৰ কৰি পঠিয়ায়।

মজিয়াৰ স্থিতি :

এটা পূৰ্ণাঙ্গ ৮ সপ্তাহ বয়সৰ বাবে কোঠাটোৰ মজিয়াৰ ০.০৯৩ বৰ্গমিটাৰ (১ বৰ্গফুট) এলেকাৰ প্ৰয়োজন হয়।

লিটাৰ :

ব্ৰয়লাৰ ঘৰত ব্যৱহাৰ কৰা লিটাৰসমূহ আকাৰত সৰু ওজনত পাতল, তাপ অপৰিবাহী আৰু সঙীয়া হোৱা উচিত। ব্যৱহাৰ কৰাৰ সময়ত লিটাৰখিনি শুকান জাৰৰ-জোঠৰ নথকা আৰু ভেকুৰ নগজা হোৱা উচিত।

ব্ৰয়লাৰৰ দানা :

ব্ৰয়লাৰবোৰ বয়স অনুপাতে দুই প্ৰকাৰৰ দানা ব্যৱহাৰ কৰা হয়। সেইবোৰ হৈছে -

(ক) পোৱালিৰ দানা বা ষ্টাটাৰ দানা (১-৫ সপ্তাহ বয়সলৈকে)।

(খ) ডেকেৰোৱা দানা বা ফিনিচাৰ দানা (৬ সপ্তাহ বা ৩৬ দিনৰ পৰা ৫৬ দিন বা বজাৰলৈ নপঠোৱালৈকে) কোনো ঠাইত তিনিবিধ দানা ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। সেইয়া হৈছে -

(ক) প্ৰষ্টাটাৰ দানা (১ দিনৰ পৰা দিনৰ বয়সলৈকে)

(খ) ষ্টাটাৰ দানা (২২ দিনৰ পৰা ৪২ দিনলৈকে)

(গ) ফিনিচাৰ দানা (৪২ দিনৰ পৰা ৫৬ দিনলৈকে)

দানা খোৱাৰ বাবে জানিব লগা কথা :

(১) দানা কিনোতে সদায় সুনাম থকা প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰা কিনিব লাগে।

(২) দানাৰ ব্যয় হিচাব কৰোতে কুকুৰাটোৱে কিমান দানা খাই কিমান ওজন বৃদ্ধি হ'ল সেইটোহে চোৱা উচিত।

(৩) দানা সদায় নতুনকৈ বনোৱা হ'ব লাগে।

(৪) দানা সদায় শুকান হোৱা উচিত।

(৫) দানাৰ মূল উপকৰণসমূহৰ লগত কি কি এণ্টিবায়টিক আৰু ককচিডিয়ষ্টেট ঔষধ আদি কিমান অনুপাতত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে জানি ল'লে কুকুৰাজাকৰ বেমাৰ-আজাৰ হ'লে চিকিৎসা কৰা সুবিধা হয়।

কুকুৰা সংখ্যা অনুপাতে দানাৰ বাচন :

ব্ৰয়লাৰ জাকৰ প্ৰথম দিনৰ পৰা ১৪ দিন বয়সলৈকে ব্যৱহাৰ কৰা দীঘলীয়া আকৃতিৰ দানাৰ পাত্ৰত প্ৰতিটো পোৱালিৰ বাবে ২.৫ ছেণ্টিমিটাৰ (১ ইঞ্চি) দানা খাবৰ বাবে থোৱা ঠাই উচিত। ১৫ দিন বা ৩ য় সপ্তাহৰ আৰম্ভণিৰ পৰাই ৬ সপ্তাহলৈকে ব্ৰয়লাৰে এই দানা খাবৰ বাবে ঠাইৰ পৰিমাণ ৪.৫ ছেণ্টিমিটাৰ (১.৮ ইঞ্চি) আৰু প্ৰথম সপ্তাহৰ আৰম্ভণিৰ পৰা বজাৰলৈ নিনিয়া পৰ্যন্ত এই পৰিমাণ ৭.৫ ছেণ্টিমিটাৰ (৩ ইঞ্চি) হোৱা উচিত।

পাত্ৰত দানা দিয়া পৰিমাণ :

দানাৰ বাচনত দানা দিয়াৰ পৰিমাণৰ ওপৰত কৰা পৰীক্ষা নিৰীক্ষাৰ অন্তত স্থিৰ কৰা হৈছে যে -

(ক) যেতিয়া পাত্ৰত সম্পূৰ্ণকৈ দানা ভৰাই দিয়া হয় তেতিয়া প্ৰায় ৩০ শতাংশ দানা নষ্ট হয়।

(খ) যেতিয়া দুই তিনি অংশ পূৰ কৰা হয় তেতিয়া মাত্ৰ ১ শতাংশহে নষ্ট হয়।

সেয়েহে ব্ৰয়লাৰক প্ৰথম সপ্তাহত দানা দিওঁতে পাত্ৰটো সম্পূৰ্ণকৈ ভৰাই দিয়া উচিত যাতে পোৱালিজাক দানা খোৱাৰ বাবে আগ্ৰহী হয়। ২ য় সপ্তাহৰ পৰা দানা দিওঁতে পাত্ৰটো আধামানকৈ ভৰাই দিয়া উচিত।

বিভিন্ন বয়সত ব্ৰয়লাৰে দানা খোৱাৰ পৰিমাণ :

ব্ৰয়লাৰৰ বয়স (সপ্তাহ)	প্ৰতিদিন প্ৰতি ব্ৰয়লাৰ দানা খোৱাৰ পৰিমাণ (গ্ৰাম)	সপ্তাহৰ অন্তত গড় ওজন (প্ৰায়)
প্ৰথম সপ্তাহ	১১-১৭	১০০-১২০
২ য় সপ্তাহ	৩৩-৪৪	২৪০-৩০০
৩ য় সপ্তাহ	৫৩-৬৮	৪৬০-৫৯০
৪ৰ্থ সপ্তাহ	৬৭-৯৪	৭০০-৯৫০
৫ ম সপ্তাহ	৮৭-১১৬	৯৫০-১৩৪৫
৬ ঠ সপ্তাহ	১০০-১৩০	১৩০০-১৭৫০
৭ ম সপ্তাহ	১১৭-১৪৬	১০০০-২১৬০
৮ ম সপ্তাহ	১৩০-১৬৪	১৯৬০-২৬৭০

ব্ৰয়লাৰৰ বেমাৰ, ঔষধ, চিতা :

অসমত সেমেকা বতৰ আৰু জহৰ দিনত গৰমৰ ঠাই। নানাৰকমৰ পেলু, কিট, চাল-ওকনি, বীজাণু আৰু ভাইৰাচ ঘটিত বিভিন্ন কুকুৰা বেমাৰে দেখা দিবৰ আশংকা, সেইবাবে বৈজ্ঞানিক কথাত কুকুৰা পোহাৰ খেতিয়ক হিচাপে আপোনাৰ মূলমন্ত্ৰ হ'ব লাগে কুকুৰা জাকত বেমাৰে দেখা নিদিবৰ বাবে সকলো প্ৰকাৰৰ আৱশ্যকীয় স্বাস্থ্যৰক্ষাৰ ব্যৱস্থা ল'ব লাগে। কুকুৰাৰ সাধাৰণতে দেখা দিয়া বেমাৰৰ ভিতৰত কেইটিমান মুখ্য বেমাৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল -

- (১) ভাগৰুৱা দেখা পোৱা,
- (২) জুমবন্ধা,
- (৩) এঠা লগা মলদ্বাৰ,
- (৪) ৰাণীক্ষেত বেমাৰ।

যিবোৰ মূল কাৰণত ব্ৰয়লাৰক ঔষধ দিয়া হয় তলত উল্লেখ কৰা হ'ল -

- (১) বেমাৰ হোৱাত বাধা দিয়াৰ বাবে,
- (২) পিড়ন বা হেঁচা পোৱা অৱস্থা নোহোৱাৰ বাবে,
- (৩) দেহত বিভিন্ন ভিটামিন আৰু খনিজ পদাৰ্থৰ অভাৱ পূৰণৰ বাবে,
- (৪) গোটেই জাকটো সমগতিৰে বাঢ়িবৰ বাবে,
- (৫) নিৰোগী আৰু ভাল ওজনত বিক্ৰী কৰিবৰ বাবে।

ব্ৰয়লাৰক দিয়া চিতাৰ বিষয়ে তলত দিয়া হ'ল :

জন্মৰ পৰা এসপ্তাহৰ ভিতৰত এবিধ চিতা দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। ইয়াৰ ভিতৰত অতি আৱশ্যকীয় হৈছে ৰাণীক্ষেত।

ব্ৰয়লাৰৰ মুখ্য চিতাসমূহৰ ভিতৰত :

কুকুৰাৰ বয়স	চিতাৰ নাম	বেমাৰ	চিতাৰ পদ্ধতি
৫-৭ দিন	লা-ছত, এফ	ৰাণীক্ষেত	চকু বা নাকৰ বিন্ধাৰ এটোপাল
১৮-২১ দিন	গান্ধোৰো লাইভ	গান্ধোৰো বেমাৰ	চকু বা নাকৰ বিন্ধাৰ এটোপাল
২১-২৮ দিন	আই, ৰি লাইভ	ইনফেক্সিয়াচ ব্ৰংকাটিছ	খোৱাপানী বা চকুৰ নামৰ বিন্ধা
৩৫-৪০ দিন	লাছতা এফ, পুণৰ বাৰ	ৰাণীক্ষেত	চকু বা নাকৰ বিন্ধা
৬-৭ সপ্তাহ	ফাউল পক্স চিতা	কুকুৰা বসন্ত	ছালত খোচ মাৰি
৮-৯ দিন	আৰ, ৰি লাইভ	ৰাণীক্ষেত	চাকৰ তলত বা মঙহত
১৪-১৫ সপ্তাহ	আই ৰি লাইভ	ইনফেক্সিয়াচ ব্ৰংকাটিছ	চকু বা নাকৰ বিন্ধা
১৬-১৭ সপ্তাহ	ফাউল পক্স চিটা	কুকুৰা বসন্ত	ছালত খোচ মাৰি

কুকুৰা বাহৰ আৰ্হি :

কুকুৰা বাহ টিনেৰে বা কাঠেৰেও সাজি ল'ব পাৰি। একেটা বাহত ৫/৬ জনী কুকুৰা ৰাখিব পাৰি। আৰু চিটিকা বাহত ২/৩ জনী কুকুৰা ৰাখিব পৰা যায়। বাহবিলাক গাইগুটীয়া বা যুটীয়া হিচাবে সজাই ল'ব লাগে। মাটিৰ পৰা ৩ ফুট ওখত আৰু যিমানদূৰ সম্ভৱ সোমোৱা দূৰাৰৰ কাষলৈ এই বাহবিলাক আনিব লাগে। কুকুৰাই যাতে মলমূত্ৰৰ সংস্পৰ্শত আহিব নোৱাৰে তাৰ বাবে দাঁড় দিয়া হয়। এইবোৰ কাঠেৰে বা পানীত গোৰোৱা বাঁহেৰে সাজি দিব লাগে। দাঁড়ৰ কাৰণে ১ × ১ জোখৰ কাঠ উত্তম।

উমনি কুকুৰাৰ বাঁহ :

হোৱাইট লেগহৰ্ণৰ বাহিৰে গধুৰ জাতীয় কুকুৰাই কণী পাৰ থকা অৱস্থাতেই উমনিত বহা প্ৰবৃত্তি দেখুৱায়। উমনিত পৰি থাকোতে কণী নাপাৰে বাবেই এই প্ৰবৃত্তি কণীৰ উৎপাদনৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা ভাল নহয়। তেনে কুকুৰা দেখিলেই তৎক্ষণাত তাইক নিলগাই তলীত তাঁৰ লগোৱা বিশেষ উমনি কুকুৰাৰ বাঁহত (জোখ, এজনী কুকুৰাৰ বাবে ৩০ ছেঃমিঃ × ৩০ ছেঃমিঃ) দুই চাৰি দিন ৰাখিলেই তাইৰ এই অভ্যাস বা প্ৰবৃত্তি নোহোৱা হয়।

মানুহৰ খাদ্য হিচাপে ব্ৰয়লাৰৰ মাংস :

উপাদান	পৰিমাণ (শতাংশ)
পানী	৭৬
প্ৰোটিন	১৯
শ্লেহ	৫
কেলছিয়াম (মিলিগ্ৰাম)	১২
ফছফৰাছ	২০১
লো	১.৯
ভিটামিন এ (আই.ইউ)	৭৬০
ভিটামিন বি _১ বি _২ (আই.ইউ)	০.৪৪

সামৰণি :

অসমত ব্ৰয়লাৰৰ পালন আৰু কেইটামান মনত ৰাখিবলগীয়া কথা - অসমৰ ভৌগোলিক অৱস্থান আৰু জলবায়ুৰ বাবে ব্ৰয়লাৰ পালন কৰাটো অতি সুবিধাজনক আৰু লাভদায়ক ব্যৱসায়। অতীতত ব্ৰয়লাৰ পালনক এক নিকৃষ্ট ব্যৱসায়ৰূপে বিবেচনা কৰা হৈছিল। কিন্তু বৰ্তমানত বিজ্ঞানসন্মত ভাৱে ব্ৰয়লাৰ পালন কৰাটো এটা লাভজনক ব্যৱসায় হিচাপে পৰিগণিত হৈছে।

কেইটামান মনকৰিবলগীয়া কথা :

- ১। উন্নত জাতৰ ব্ৰয়লাৰ পালন।
- ২। বিজ্ঞানসন্মত কুকুৰাৰ বাহ নিৰ্মাণ।
- ৩। পোৱালিৰ সঠিক যতন।
- ৪। নিয়মিতভাৱে প্ৰয়োজনীয় দানা পানী যোগান।
- ৫। নিয়মিত স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ।
- ৬। পশু চিকিৎসকৰ নিয়মিত পৰামৰ্শ ৰক্ষা।
- ৭। পামৰ পৰিষ্কাৰ পৰিচ্ছন্নতা ৰক্ষা।

বৰ্তমান অসমত ব্ৰয়লাৰ পালনে জনপ্ৰিয়তা অৰ্জন কৰিছে আৰু বহুলোকে ইয়াৰ জৰিয়তে লাভবান হৈছে। গণনা আৰু পৰিসংখ্যাৰ পৰা দেখা গৈছে যে অসমত ব্ৰয়লাৰ পালন অধিক লাভজনক হৈ উঠিব তাৰ বাবে আমাৰ শিক্ষিত নিবনুৱা যুৱক-যুৱতীসকলৰ ধৈৰ্য আৰু একাগ্ৰতাৰে নিতান্ত প্ৰয়োজনীয়।

১০০০ টা ব্ৰয়লাৰ কুকুৰাৰ এখন ফাৰ্ম স্থাপনৰ মূলধনী ব্যয় :

(ক) পৌনঃ পেনিক ব্যয়

১। মাটি	ধৰক আপোনাৰ নিজা মাটি
২। ১০০০ টা এদিনীয়া বয়সৰ ব্ৰয়লাৰৰ ব্যয় (১০০০ × ১৫টকা)	১৫,০০০.০০ টকা
৩। খাদ্যৰ ব্যয় (১০৩০ × ৪ কিঃগ্ৰাঃ × ১২ টকা /কিঃগ্ৰাঃ)	৪৯,৪৪০.০০ টকা
৪। নিয়োজিত বনুৱাৰ খৰচ (যিমানদূৰ সম্ভৱ আপুনি বা পৰিয়ালৰ আনক খটুৱাই বনুৱাৰ খৰচ নোহোৱা কৰিব পাৰে) দিনে ৫০.০০ টকাকৈ ৬০দিনত	৩,০০০.০০ টকা
৫। ঔষধ পত্ৰ, বেজী, চিটা, খাদ্যপ্ৰান আদিৰ খৰচ (৩.০০ টকা × ১০৩০)	১৫,০০০.০০ টকা
৬। অন্যান্য খৰচ	২,০০০.০০ টকা
মুঠ	৭০,৭৩০.০০ টকা

(খ) এবাৰতে কৰিব লগা ব্যয়

১। কুকুৰা ৰখা ঘৰ সজা খৰচ (২০.০০ টকা × ১০৩০)	২০,৬০০.০০ টকা
২। সা-সঁজুলিৰ খৰচ (১০.০০ টকা × ১০৩০)	১০,৩০০.০০ টকা
মুঠ	৩০,৯০০.০০ টকা

মুঠ ব্যয় = (৭০,৭৩০.০০ + ৩০,৯০০.০০) টকা

= ১,০১,৬৩০.০০ টকা

বেংকৰ পৰা লোৱা টকা = ১,০১,৬৩০.০০ টকাৰ ৭৫ শতাংশ

= ৭৬,২২২.৫০ টকা

নিজৰ হাতৰ টকা = ১,০১,৬৩০.০০ টকাৰ ২৫ শতাংশ

= ২৫,৪০৭.৫০ টকা

৪৫ দিনত পৌনঃপুনিক ব্যয়ৰ ওচৰত আয় (আশা কৰা মতে)

৫ শতাংশ মৃত্যুৰ হাৰ বুলি ধৰিলে ১০৩০ টা ব্ৰয়লাৰৰ ৯৭৮ টাহে বজাৰত বিক্ৰী কৰিব পৰা যাব। এটা ব্ৰয়লাৰ বিক্ৰী গড় ওজন ১.৭ কিঃগ্ৰাঃ আৰু বিক্ৰী দাম প্ৰতি কেজিত ৫৫.০০ টকা

(ক) ব্ৰয়লাৰ বিক্ৰী কৰি (৯৭৮ × ১.৭ × ৫৫) টকা	=	৯১,৪৪৩.০০ টকা
(খ) ব্ৰয়লাৰ গোবৰ বিক্ৰী কৰি (৪০ বস্তা × ৩০ টকা)	=	১২০০.০০ টকা
(গ) ব্ৰয়লাৰৰ খাদ্য অনা মোনা বিক্ৰী কৰি (৭০ খন × ১২ টকা)	=	৮৪০.০০ টকা
মুঠ	=	৯৩,৪৮৩.০০ টকা

$$\begin{aligned} \text{দেখা যায় দিনত পৌনঃপুনিক ব্যয়} &= (৯৩,৪৮৩.০০ - ৭০,৭৩০.০০) \text{ টকা} \\ &= ২২,৭৫০.০০ \text{ টকা} \end{aligned}$$

বেংকক দিবলগীয়া :

বেংকৰ পৰা লোৱা ৭৬,২২২.৫০ টকা ছয় মহীয়া কিস্তিত দিব পৰা যাব। গতিকে এটা কিস্তিত ১২,৭০৩.০০ টকা পৰিব। প্ৰথমবাৰৰ বাবে কোনো কিস্তি দিব লগা নহয়। চতুৰ্থ বাৰতহে কিস্তি দিব লগা হয়। গতিকে এবাৰৰ পৰা দিবলগীয়া কিস্তিৰ পৰিমাণ হ'ব - (১২,৭০৩ :- ৪) = ৩,১৭৫.৭৫ টকা দিব লাগিব।

$$\begin{aligned} \text{এতেকে আচল আয়} &= (২২,৭৫০.০০ - ৩,১৭৫.৭৫) \text{ টকা} \\ &= ১৯,৫৭৪.২৫ \text{ টকা} \end{aligned}$$

বিঃদ্রঃ ওপৰৰ গণনাৰ পৰা দেখা যায় যে বৈজ্ঞানিক ভিত্তিত ব্ৰয়লাৰ পালন কৰিলে সোনকালে লাভবান হ'ব পাৰি। দ্বিতীয় পৰ্যায়ত শেহৰ পৰাই মাটিৰ বাদে সমস্ত খৰচ উলিয়াই লাভ কৰিব পৰা যায়।

(উৎস : সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা বিভাগ, পশু চিকিৎসা বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়, খানাপাৰা, গুৱাহাটী - ২২)